

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Економічний факультет
Кафедра обліку та оподаткування

С Е Р Т И Ф І К А Т

підтверджує, що

Іщенко Яна Петрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

приймала участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції
«Бухгалтерський облік, оподаткування та контроль в умовах міжнародної
економічної інтеграції», присвячена 60-річчю кафедри обліку та
оподаткування, яка відбулася 10-11 жовтня 2019 року

Декан економічного факультету

А.Д. Діброва

ІЩЕНКО Я.П.,
Вінницький національний аграрний університет
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ В ТОВАРИСТВАХ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Достовірне та повне висвітлення у фінансовій звітності інформації про розмір та склад власного капіталу є принциповим для об'єктивної оцінки фінансового стану та ефективності діяльності підприємства та для прийняття подальших рішень власниками, інвесторами, кредиторами та іншими користувачами інформації.

Господарські товариства є однією з поширених організаційно-правових форм господарювання в аграрному секторі економіки України. Згідно зі ст. 113 Господарського кодексу України, господарським товариством є юридична особа, статутний капітал якої поділений на частки між учасниками. Господарські товариства можуть бути створені у формі повного товариства, командитного товариства, товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерного товариства[1].

Від повного та чіткого правового регулювання обліку власного капіталу підприємствами різних організаційно-правових форм, наряду залежить ефективність інформаційного забезпечення управління про формування капіталу, розподіл прибутку, нарахування дивідендів та інших корпоративних прав, фінансову незалежність діяльності підприємства та інші показники фінансового стану.

Нормативне регулювання обліку власного капіталу в Україні здійснюється на рівні держави (макрорівень) та на рівні суб'єктів господарювання (мікрорівень).

Основними законодавчими актами макрорівня є кодекси та Закони України, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку щодо власного капіталу.

Порядок формування власного капіталу підприємствами різних організаційно-правових форм визначено Господарським та Цивільним кодексами України.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про власний капітал та розкриття такої інформації у фінансовій звітності визначається НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Даний Стандарт визначає зміст поняття «власний капітал», зміст і форму Звіту про власний капітал та загальні вимоги до розкриття його статей [2].

Згідно з НП(С)БО 1, власний капітал - частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. Таке визначення є практично ідентичним з визначенням власного капіталу у міжнародних

стандартах. У Концептуальній основі фінансової звітності власний капітал визначається, як частка в активах підприємства, яка залишається після того, як будуть погашені всі його зобов'язання [3].

Загалом міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності не здійснюють детального регулювання обліку власного капіталу. Це обумовлюється специфікою законодавства різних країн щодо формування власного капіталу підприємств різних організаційно-правових форм.

З 17.06.2018 р., набрав чинності Закон України про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю [4]. Кардинальна зміна регулювання діяльності господарюючих суб'єктів таких організаційно-правових форм призводить до необхідності внести зміни до його установчих документів та внутрішніх регламентів обліку.

Відповідно до зазначеного Закону, значні зміни стосуються формування статутного капіталу товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю:

по-перше, не обмежується кількість учасників товариства. До цього кількість учасників ТОВ та ТДВ була обмежена кількістю у 100 осіб.

по-друге, статутний капітал має бути сформований у повному обсязі (в сумі, зареєстрований в установчих документах), не пізніше 6 місяців з дня державної реєстрації товариства (інший строк може бути передбачений статутом при одностайному рішенні загальних зборів);

по-третє, вартість вкладу кожного учасника товариства повинна бути не менше номінальної вартості його частки.

Про прострочення внесення вкладів учаснику (учасникам) надсилається письмове попередження, після чого учасник може погасити заборгованість протягом 30 календарних днів. Після завершення цього терміну загальні збори учасників мають прийняти одне з таких рішень:

1) про виключення учасника товариства, який має заборгованість із внесення вкладу;

2) про зменшення статутного капіталу товариства на розмір неоплаченої частини частки учасника товариства;

3) про перерозподіл неоплаченої частки (частини частки) між іншими учасниками товариства без зміни розміру статутного капіталу товариства та сплату такої заборгованості відповідними учасниками;

4) про ліквідацію товариства [4].

При цьому, учаснику, який повністю або частково не вніс свій вклад товариство не має права виплачувати дивіденди.

В Законі про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю передбачено можливість збільшення розміру статутного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку товариства за умови, що склад учасників та співвідношення розмірів їхніх часток у статутному капіталі не змінюються.

Про рішення загальних зборів учасників щодо зменшення розміру статутного капіталу товариство повинно повідомити письмово (не пізніше 10-денного строку з дня його прийняття) кредиторів. Повідомлення надсилається не всім кредиторам (як це було раніше), а лише тим, чий вимоги не забезпечені заставою, гарантією чи порукою.

Важливим нововведенням до регулювання власного капіталу ТОВ є те, що частку учасника можна відчужити або передати в заставу.

Відповідно до перерахованих змін у чинному законодавстві товариства з обмеженою відповідальністю до 18.06.2019 р. зобов'язані були внести зміни до Статутів.

Для врегулювання питань формування та обліку власного капіталу на рівні підприємства, крім Статуту та корпоративного договору (складання якого передбачене Законом про ТОВ та ТДВ), має бути сформована облікова політика. Фіксується облікова політика у відповідному внутрішньому регламенті: положенні чи наказі про облікову політику.

Як показало дослідження практики формування облікової політики товариств з обмеженою відповідальністю, що здійснюють господарську діяльність в аграрній сфері, норми їх облікової політики щодо власного капіталу врегульовані у внутрішніх регламентах лише в наступних моментах:

– первинні документи з обліку власного капіталу і графік їх документування (в додатку до Наказу про облікову політику – плані-графіку документообороту);

– перелік субрахунків та аналітичних рахунків, необхідних для відображення в бухгалтерському обліку операцій з власним капіталом (в додатку до Наказу про облікову політику – робочому плані рахунків).

Робочі плани рахунків підприємств практично повністю дублюють зміст типового плану рахунків, враховуючи незначні додаткові розрізи аналітичних ознак, обумовлених особливостями діяльності суб'єкта господарювання.

На основі дослідження нормативного регулювання формування та обліку власного капіталу в товариствах з обмеженою відповідальністю виявлено, що держава на макрорівні регулює лише окремі аспекти цих процесів. При цьому, залишається широкий спектр варіативності в обранні організаційних та методичних прийомів обліку власного капіталу. Це, в свою чергу, надає можливість власникам товариств обирати оптимальний альтернативний варіант обліку саме для даного конкретного суб'єкта, враховуючи специфіку його діяльності.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73.
3. Концептуальна основа фінансової звітності від 01.09.2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.help/article/konceptualna-osnova-finansovoi-zvitnosti/>
4. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 , №2275-VIII.
5. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень: Закон України від 05.10.2017 р. № 2164-VIII.